

Retshjælpforsikringen

Michael S. Wiisbye

Forsikringshøjskolens Forlag

Michael S. Wiisbye

Retshjælpforsikringen

1. udgave 1. oplag

er sat med Times af Dedicated PrePress, Virum
efter typografisk model af Erik Ellegaard Frederiksen
og trykt af Gullanders Bogtrykkeri a-s i Skjern.

Omslaget er tilrettelagt af Helle Frøsig.

Det viser domhuset i Århus,

fotograferet af Per Mikkelsen foto og arkitektur

Copyright © 1995 by Forsikringshøjskolens Forlag

ISBN 87 89411-67-6

Forsikringshøjskolens Forlag

Rumpsted Strandvej 107

2960 Rumpsted Kyst

Telefon 4286 4422

Telefax 4576 5959

Indholdsoversigt

Indhold 7

Forord 19

Forsikringsbetingelserne for retshjælpforsikringen 23

Kapitel 1 Indledning – Retshjælpforsikring generelt 31

Kapitel 2 Forholdet mellem retshjælpforsikringen og sikredes
øvrige forsikringer § 13 35

Kapitel 3 Personkreds – hvem er sikret? § 1 41

Kapitel 4 Dækningsberettiget tvist § 2, stk. 1-2 53

Kapitel 5 Selskabets udtalelse – dækningstilsagn § 2, stk. 3 87

Kapitel 6 Erhvervsmæssige ctr. private tvister § 3, stk. 1 105

Kapitel 7 Øvrige tvister, som er undtaget § 3, stk. 2-8 183

Kapitel 8 Hvilke omkostninger er dækket? § 4 211

Kapitel 9 Rimelig grund § 5, stk. 1 223

Kapitel 10 Øvrige ikke-dækningsberettigede omkostninger
§ 5, stk. 2-4 og stk. 6 277

Kapitel 11 Fri proces § 6 289

Kapitel 12 Klagenævn § 5, stk. 5, samt § 7 319

Kapitel 13 Erstatningsopgørelsen § 8 341

Kapitel 14 Fordeling af omkostninger § 9 383

Kapitel 15 Forsikringsperioden – søgsmålsgrunden § 10 397

Kapitel 16 Advokaten § 11 427

Kapitel 17 Anmeldelse § 12 441

Retshjælpforsikringen

Kapitel 18 Særlige vilkår for bygnings-, motorkøretøjs-, lystfartøjs- og familieforsikring § 14 A-D	453
Kapitel 19 Øvrige spørgsmål vedrørende retshjælpforsikring	485
Bilag 1-8	521
Forkortelser	567
Register over kendelser afsagt af Ankenævnet for Forsikring	569
Register over domme	580
Register over responsa afsagt af Assurandør-Societetet	581
Register over afgørelser m.v. fra advokatmyndighederne	582
Stikordsregister	585

Indhold

Indholdsfortegnelse 7

Forord 19

Forsikringsbetingelserne for retshjælpforsikring 23

Kapitel 1. Indledning – Retshjælpforsikring generelt 31

Kapitel 2. Forholdet mellem retshjælpforsikringen og sikredes øvrige forsikringer. § 13 35

- 2.1. Forholdet mellem retshjælpforsikringen og hovedpolicen 35
- 2.2. Forholdet mellem retshjælpforsikring og ansvarsforsikring 37

Kapitel 3. Personkreds – hvem er sikret ? § 1 41

- 3.1. Hovedpolicens forsikringsbetingelser 41
- 3.2. Selve policen og forsikringsforholdets karakter i øvrigt 44
- 3.3. Forsikringen tegnet uden retshjælpsdækning 46
  - 3.3.1. Retshjælpsdækning fremgår hverken af police eller betingelser 46
  - 3.3.2. Ingen kontraheringspligt
- 3.4. Særlige problemer når flere sikrede er involveret 47
  - 3.4.1. Flere sikrede på samme side 47
  - 3.4.2. Flere sikrede lægger sag an mod hinanden 48
- 3.5. Andre end sikrede drager fordel af retshjælpsdækningen 48
- 3.6. Sikrede skal formelt være part i sagen 51
- 3.7. Betingelsernes §§ 14 A-D 52

Kapitel 4. Dækningsberettiget tvist § 2, stk. 1-2 53

- 4.1. Privat tvist 53
- 4.2. Tvisten skal kunne behandles af en domstol 54

- 4.3. Tvister der behandles ved voldgift 58
  - 4.4. Begrebet tvist 59
    - 4.4.1. Litteraturen 1993 betingelserne 60
    - 4.4.2. Advokatrådgivning, forhandling eller lignende bistand 61
    - 4.4.3. Uenighed mellem sikrede og modparten 63
    - 4.4.4. Passtyret fra modpartens side 66
    - 4.4.5. Aktuel og konkret tvist 68
    - 4.4.6. Tvister som med rimelighed kan danne grundlag for søgsmål 73
    - 4.4.7. Særlige sagstyper 73
      - 4.4.7.1. Indledende undersøgelser, herunder syn og skøn 73
      - 4.4.7.2. Patientklager og lignende 76
      - 4.4.7.3. Arbejdskadestyrelsen 79
      - 4.4.7.4. Forskellige typer af tvister 81
- Kapitel 5. Selskabets udtalelse – dækningstilsagn. § 2, stk. 3 87**
- 5.1. Grundlaget for udtalelsen 88
  - 5.2. Udtalelsens indhold 89
  - 5.3. Afgørelsen af, om sikrede skal meddeles forhåndstilsagn 91
  - 5.4. Forhåndstilsagn til anke af dommen efter første instans 95
  - 5.5. Begrænset/delvist forhåndstilsagn 96
  - 5.6. Tilbagekaldelse af dækningstilsagn 97
  - 5.7. Andre spørgsmål vedrørende selskabets udtalelse 102
- Kapitel 6. Erhvervsmæssige ctr. private tvister. § 3, stk. 1 105**
- 6.1. Sikredes selvstændige virksomhed – § 3, stk. 1, litra a 106
    - 6.1.1. Policen og forsikringsforholdet kan undtagelsesvis medføre retshjælpsdækning til erhvervsdrivende 106
    - 6.1.2. Tvister vedrørende hovederhverv 108
    - 6.1.3. Tvister vedrørende bierhverv 111
      - 6.1.3.1. Generelle betragtninger 112
      - 6.1.3.2. Investering 112
      - 6.1.3.3. Udlejning 121
        - 6.1.3.3.1. Udlejning af fast ejendom i sin helhed 121
        - 6.1.3.3.2. Udlejning af dele af sikredes faste ejendom 129
        - 6.1.3.3.3. Udlejning af sommerhuse m.v. 132
      - 6.1.3.3.4. Nøddulejning 135
    - 6.1.3.4. Udstykning, salg af grunde m.v. 143
    - 6.1.3.5. Pengeudlån 145
    - 6.1.3.6. Kaution 146
    - 6.1.3.7. Bierhverv i øvrigt 147
  - 6.1.4. Tvister vedrørende hobbypræget erhverv 150
    - 6.1.4.1. Husdyr 151
    - 6.1.4.2. Tvister som følge af sikredes medlemskab af foreninger, bestyrelser og lignende 153
    - 6.1.4.3. Erhvervsmæssig hobby i øvrigt 156
- 6.2. Formuedispositioner i forbindelse med de under litra a nævnte forhold – § 3, stk. 1, litra b 159
- 6.3. Sikredes ansættelsesforhold – § 3, stk. 1, litra c 159
  - 6.3.1. Tvister med direkte tilknytning til ansættelsesforhold eller til arbejdsløshed 159
  - 6.3.2. Tvister vedrørende fagforeninger og lignende 162
  - 6.3.3. Tvister vedrørende arbejdsskader 163
  - 6.3.4. Tvister vedrørende pension 165
  - 6.3.5. Sammenfatning ad ansættelsesforhold 167
- 6.4. Generelle spørgsmål vedrørende undtagelsen for tvister i forbindelse med erhvervsudøvelse 168
  - 6.4.1. Bevisbyrde 168
  - 6.4.2. Sikredes tidligere erhverv 168
  - 6.4.3. Tvisten vedrører en planlagt erhvervsmæssig virksomhed, der ikke blev realiseret 170
  - 6.4.4. Tvister vedrørende sikredes uddannelse 171
  - 6.4.5. Fri proces 172
  - 6.4.6. Tvisten anses ikke som erhvervsmæssig i andre retlige sammenhænge 173
  - 6.4.7. Delvist erhvervsmæssige tvister 173
  - 6.4.8. Identifikation med den erhvervsudøvende 176
  - 6.4.9. Tvister vedrørende spørgsmålet, om der er tale om erhvervsudøvelse 178
- 6.5. Retshjælpforsikring tilknyttet erhvervsforsikring 179

Kapitel 7. Øvrige tvister, som er undtaget. § 3, stk. 2-8 183

- 7.1. Generelt 184
- 7.2. Skatte- og afgiftssager samt andre tvister med offentlige myndigheder 185
  - 7.2.1. Skatte- og afgiftsspørgsmål 185
  - 7.2.2. Andre tvister med offentlige myndigheder 186
    - 7.2.2.1. Beprebet offentlig myndighed 186
    - 7.2.2.2. Mulighed for domstolsprøvelse 186
- 7.3. Tvister om separation, skilsmisse, forældremyndighed, samværsret og underholdspligt 188
  - 7.3.1. Første instans 188
  - 7.3.2. Anden og tredje instans 189
  - 7.3.3. Udenlandske sager 190
- 7.4. Tvister om formueforhold, ejendomsret, samejeforhold eller andre rettigheder i forbindelse med indgåelse eller opløsning af samlivsformer 191
  - 7.4.1. Opløsning og indgåelse ctr. sager under forholdets forløb 191
  - 7.4.2. Samliv 192
  - 7.4.3. Interessentskaber og andre samejeformer 195
- 7.5. Tvister i forbindelse med dødsbobebehandling og arv 196
  - 7.5.1. Tidligere betingelser – konkursboer m.v. 196
  - 7.5.2. Dødsbobebehandling og arv – dækningsområdet 197
- 7.6. Injuriesager 201
  - 7.6.1. Private sager 201
  - 7.6.2. Sagsøger og sagsøgte 201
  - 7.6.3. Medhold i samtlige påstande 201
  - 7.6.4. Tidligere betingelser – private voldssager 202
- 7.7. Straffesager 203
  - 7.7.1. Begrebet straffesager – dækningsområdet 203
  - 7.7.2. Civilretlige spørgsmål i forbindelse med straffesag 204
- 7.8. Incassosager 205
  - 7.8.1. Sager anlagt af sikrede 206
  - 7.8.2. Sager anlagt mod sikrede – begrebet incassosager 206
- 7.9. § 3 in fine – sager i flere instanser 209

Kapitel 8. Hvilke omkostninger er dækket? § 4 211

- 8.1. Egne sagsomkostninger 212
- 8.2. Omkostninger til modpart 212
- 8.3. Udgifter til syn og skøn 213
  - 8.3.1. Indenretligt syn og skøn 213
  - 8.3.2. Syn og skøn uden retssag 214
  - 8.3.3. Ikke dækningsberettigede udgifter afholdt i forbindelse med syn og skøn 215
- 8.4. Ensidigt indhentede specialisterklæringer 218
- 8.5. Andre sagsomkostninger 221

Kapitel 9. Rimelig grund. § 5, stk. 1. 223

- 9.1. Tidligere betingelser og den juridiske litteratur 223
- 9.2. Hvilken vurdering skal anlægges – og hvornår skal vurderingen foretages? 226
- 9.3. Bevisbyrden 227
- 9.4. Hvilke kriterier anvendes ved rimelighedsvurderingen? 229
  - 9.4.1. Sagens genstand 230
  - 9.4.2. Sikrede er sagsøgt 235
  - 9.4.3. Rimelig grund til at føre sagen – vis udsigt til positivt resultat 237
  - 9.4.4. Udfaldet af den gennemførte retssag 241
- 9.5. Typiske sagsområder 243
  - 9.5.1. Sager vedrørende fast ejendom 243
  - 9.5.2. Syn og skøn 249
  - 9.5.3. Tvister med forsikringselskaber 253
    - 9.5.3.1. Muligheden for indbringelse af sagen for Ankenævnet for Forsikring 254
    - 9.5.3.2. Praksis i lignende sager 255
    - 9.5.3.3. Assurancesvig 257
    - 9.5.3.4. Retshjælpsdækning til retssag om retshjælpsspørgsmål 260
    - 9.5.3.5. Ankenævnspraksis i øvrigt 261
- 9.6. Enkelte processkridt/udgifter 264
- 9.7. Delvis dækning 266
- 9.8. Ankesager 269

Kapitel 10. Øvrige ikke-dækningsberettigede omkostninger.**§ 5, stk. 2-4 og stk. 6 277**

- 10.1. Sikredes egne rejseomkostninger og tabt arbejdsfortjeneste 278
- 10.2. Opløsning af samliv eller interessentskaber samt tvister i forbindelse med dødbobehandling og arv. Skifteretssager 278
- 10.3. Tvangsfuldbyrdelse, arrest og fagedforbud 278
  - 10.3.1. Tvangsfuldbyrdelse 278
  - 10.3.2. Arrest 282
  - 10.3.3. Fagedforbud 282
  - 10.3.4. Justrifikations sag 283
  - 10.3.5. Fagedretssager i øvrigt 283
  - 10.3.6. Omkostninger aftalt med selskabet 284
- 10.4. Tvister der kan behandles af klagenævn 285
- 10.5. Sikredes og advokatens forsømmelser m.v. 285

Kapitel 11. Fri proces. § 6 289

- 11.1. Forholdet mellem fri proces og retshjælpsforsikring – den historiske udvikling 289
- 11.2. Ansøgning om fri proces § 6, stk. 1 291
  - 11.2.1. Manglende ansøgning 292
  - 11.2.2. For sen ansøgning 296
  - 11.2.3. Senere ansøgning pga. ændrede økonomiske forhold. 297
  - 11.2.4. Ansøgning skulle ikke have været indgivet 298
- 11.3. Dækningens omfang – § 6, stk. 2 298
  - 11.3.1. Urimelige omkostninger 298
  - 11.3.2. Dækningsundtagelser og vilkår i øvrigt 300
  - 11.3.3. Dækningsmaksimum, selvrisiko, rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet. Selskabets retsstilling 301
  - 11.3.4. Statskassen har ved en fejl betalt sagsomkostninger 304
- 11.4. Afslag på ansøgning om fri proces fordi myndighederne ikke finder rimelig udsigt til at gennemføre sagen med gunstigt resultat – § 6, stk. 3, 1. pkt. 304
  - 11.4.1. Økonomiske betingelser er ikke opfyldt 305
  - 11.4.2. Bagatel-afslag 305
  - 11.4.3. Afslag fordi sagen kan indbringes for et nævn 307

- 11.4.4. Afslag givet på forkert grundlag 307
- 11.5. Sikrede gennemfører trods afslag sagen og får i det væsentlige medhold – § 6, stk. 3, 2. pkt. 308
  - 11.5.1. Sager med en beløbsmæssig sagsgenstand 309
    - 11.5.1.1. Udgangspunktet – mere end 50 % medhold 309
    - 11.5.1.2. Sagsgenstand ændret under sagen 310
    - 11.5.1.3. Ankesag 310
    - 11.5.1.4. Sagens samlede resultat 311
    - 11.5.1.5. Sager med flere involverede parter 311
    - 11.5.1.6. Særlige konkrete forhold 312
    - 11.5.1.7. I det væsentlige medhold kun for så vidt angår økonomiske forhold 314
  - 11.5.2. Sager med en påstand (eller et resultat), der ikke – eller ikke i det væsentlige – er beløbsmæssig 315
  - 11.5.3. Udenretligt forlig 316
  - 11.5.4. I det væsentlige medhold i første, men ikke i anden instans 316

Kapitel 12. Klagenævn. § 5, stk. 5, samt § 7 319

- 12.1. Kodificering af praksis i henhold til tidligere betingelser 319
- 12.2. Hvilke klagenævn er omfattet af bestemmelsen? 322
- 12.3. Tvister der kan behandles af et klagenævn 324
- 12.4. Retshjælp til domstolsprøvelse af en sag, der har været nævnsbehandlet 328
  - 12.4.1. Sikrede har vundet sagen i nævnet 328
  - 12.4.2. Sikrede har tabt sagen i nævnet 329
  - 12.4.3. Nævnet har afvist at realitetsbehandle sagen 333
- 12.5. Domstolshenvisning af sagen til nævn 335
  - 12.5.1. Tidligere ctr. nye betingelser 335
  - 12.5.2. Sagen kunne have været anlagt ved domstolene først 336
- 12.6. Fri proces 337
- 12.7. Retshjælpsdækning til nævnsbehandling aftalt med selskabet, samt aftale om at undlade nævnsbehandling 338

Retshjælpsforsikringen**Kapitel 13. Erstatningsopgørelsen. § 8 341**

- 13.1. Hvilke omkostninger dækkes? 342
- 13.2. Maksimumsdækningen 344
  - 13.2.1. Maksimum for en forsikringsbegivenhed 344
  - 13.2.2. Maksimum for kumulerede sager og sager, hvis afgørelse har virkning for andre end de sikrede parter 345
- 13.3. Selvrisiko 347
  - 13.3.1. Selvrisiko for en enkelt sag 348
  - 13.3.2. Selvrisiko for kumulerede sager 350
- 13.4. Kumulation 350
- 13.5. En eller flere forsikringsbegivenheder 355
  - 13.5.1. Sager vedrørende handel med fast ejendom 355
  - 13.5.2. Øvrige sager 359
  - 13.5.3. Sikrede som sagsøgt i flere sager med fælles tilknytning 365
- 13.6. Forsikringsydelsen 367
  - 13.6.1. A conto erstatning 367
  - 13.6.2. Forfaldstidspunktet 369
  - 13.6.3. Opgørelse af forsikringsydelsen 370
    - 13.6.3.1. Beregning af advokatsalæret 370
    - 13.6.3.2. Advokatforbindelse 373
    - 13.6.3.3. Udenbys advokat 374
    - 13.6.3.4. Advokatskifte 376
    - 13.6.3.5. Advokatudtræden 378
    - 13.6.3.6. Særskilt advokatsalær for arbejde i relation til retshjælpsforsikringen 379
    - 13.6.3.7. Særligt om erstatningen i sager anlagt mod selskabet
  - 13.6.4. Forrentning af forsikringsydelsen 382

Kapitel 14. Fordeling af omkostninger. § 9 383

- 14.1. Oplysninger til retten 384
- 14.2. Forlig 384
  - 14.2.1. Afgørelse træffes af retten 385
  - 14.2.2. Godkendelse hos selskabet 386
  - 14.2.3. Retsvirkningen af, at omkostningsspørgsmålet hverken er blevet påkendt af retten eller godkendt af selskabet 387

- 14.3. Voldgift 391
- 14.4. Tillagte omkostninger hos modparten 391
- 14.5. Saldoerklæring 395

Kapitel 15. Forsikringsperioden – søgsmålsgrunden. § 10 397

- 15.1. Litteraturen 397
- 15.2. Praxis 399
  - 15.2.1. Tvister vedrørende fast ejendom. Teorien 399
    - 15.2.1.1. Praxis – hovedreglen 400
    - 15.2.1.2. Søgsmålsgrunden opstået før tegningen 403
    - 15.2.1.3. Køber tegner først efter overtagelsen forsikring 404
    - 15.2.1.4. Sikrede som sælger af fast ejendom 405
    - 15.2.1.5. Ejerlejligheder/Andelslejligheder 407
  - 15.2.2. Andre tvister 408
    - 15.2.2.1. Tvister opstået før forsikringens ikrafttræden 408
    - 15.2.2.2. Tvister opstået efter forsikringens ophør 412
    - 15.2.2.3. Ankesager 413
  - 15.2.3. Sammenstød mellem flere forsikringer 414
  - 15.2.4. Sandsynliggørelse af, at sikrede på tidspunktet for søgsmålsgrundens opståen havde retshjælpsforsikring 416
  - 15.2.5. Afsluttende bemærkninger om søgsmålsgrundens opståen 419
- 15.3. Retshjælpsdækning til en tvist vedrørende spørgsmålet, om forsikringen var i kraft på tidspunktet for søgsmålsgrunden 420
- 15.4. 1993-betingelsernes ikrafttrædelse 420
- 15.5. Forældelse 423

Kapitel 16. Advokaten. § 11 427

- 16.1. Sikrede skal søge advokat 427
- 16.2. Advokatvalget 430
- 16.3. Advokatens erklæring om at afstå fra salærkrav over for sikrede 431
- 16.4. Advokatens krav mod selskabet 437

Kapitel 17. Anmeldelse 441

- 17.1. Sagen skal anmeldes snarest 441
- 17.2. Anmeldelsens indhold – Sagens oplysning 445
- 17.3. Anmeldelse skal som hovedregel indgives af sikredes advokat 448
- 17.4. Underretning til selskabet under sagen 449

Kapitel 18. Særlige vilkår for bygnings-, motorkøretøjs-, lystfartøjs- og familieforsikring, §§ 14 A-D 453

- 18.1. Bygningskaskoforsikring – § 14 A 457
- 18.2. Motorkøretøjskaskoforsikring – § 14 B 458
- 18.3. Lystfartøjskaskoforsikring – § 14 C 460
- 18.4. Familieforsikring med indbodækning – § 14 D 461
  - 18.4.1. Familieforsikringen 461
  - 18.4.2. Tvister vedrørende fast ejendom – § 14 D, nr. 1 461
    - 18.4.2.1. Dækning i 14 dage efter overtagelsen – litra a 468
    - 18.4.2.2. Ubebyggede grunde – litra b 469
    - 18.4.2.3. Tvister mellem sikrede som bruger af fast ejendom og ejeren – litra c 470
    - 18.4.2.4. Andels- og ejerlejligheder – litra d 470
  - 18.4.3. Tvister vedrørende lystfartøjer – § 14 D, nr. 2 479
  - 18.4.4. Tvister vedrørende motorkøretøjer – § 14 D, nr. 3 481

Kapitel 19. Øvrige spørgsmål vedrørende retshjælpforsikring 485

- 19.1. Uenighed mellem sikrede/dennes advokat og forsikringsselskabet om retshjælpforsikringen 485
  - 19.1.1. Domstolene 486
  - 19.1.2. Ankenævnet for Forsikring 486
    - 19.1.2.1. Ankenavnets hjemmel, stiftende organisationer m.v. 486
    - 19.1.2.2. Nævnets sammensætning 489
    - 19.1.2.3. Nævnets kompetence. Klagebetingelser 489
    - 19.1.2.4. Sagsbehandlingen 492
    - 19.1.2.5. Parternes retsstilling efter afsigelse af kendelse 493
    - 19.1.2.6. Offentliggørelse af ankenavnets praksis 494
    - 19.1.2.7. Nævnets virke 495
  - 19.1.3. Assurandør-Societetets responsumudvalg 496

- 19.1.4. Advokatmyndighederne 497
- 19.2. Tilsidesættelse af retshjælpforsikringsbetingelserne 497
  - 19.2.1. Forsikringsbetingelserne urimelige 497
  - 19.2.2. Retshjælpbetingelserne ikke tilstrækkeligt fremhævet i hovedpolice 499
  - 19.2.3. Individuelle vilkår 502
- 19.3. Tvister der er afledt af ikke-dækningsberettigede sager 503
- 19.4. Tvister vedrørende såvel dækningsberettigede som ikke-dækningsberettigede spørgsmål 507
- 19.5. Dobbeltforsikring 508
- 19.6. EF-direktivet om retshjælpforsikring 511
- 19.7. Anden form for hjælp til juridiske mellemværender end retshjælpforsikring 512
  - 19.7.1. Fri proces 512
  - 19.7.2. Offentlig retshjælp ved advokater 513
  - 19.7.3. Retshjælpinstitutioner m.v. 514
  - 19.7.4. Betaling af sagsomkostninger i tilfælde af tvist med forsikringsselskab 515
    - 19.7.4.1. Sikredes omkostninger – sag med eget forsikringsselskab 516
    - 19.7.4.2. Modparts omkostninger – skadelidte i ansvarssager 518

Bilag

1. 1993-Retshjælpbetingelserne 521
2. 1983-Retshjælpbetingelserne 531
3. Assurandør-Societetets cirkulæreskrivelse af 15. april 1993 til landets advokater om ændringen af retshjælpbetingelserne 539
4. Kommentarer til de nye retshjælpbetingelser – bilag til Assurandør-Societetets cirkulæreskrivelse 541
5. Oversigt over indskrænkninger, udvidelser og præciseringer i de nye retshjælpbetingelser – bilag til Assurandør-Societetets cirkulæreskrivelse 547
6. Uddrag af retsplejeloven (kapitel 31 samt § 361) 553
7. Bekendtgørelsen om fri proces 557
8. Vedtægter for Ankenævnet for Forsikring 561

Retshjælpforsikringen

Forkortelser 567

Register over kendelser afsagt af Ankenævnet for Forsikring 569

Register over domme 580

Register over responsa afsagt af Assurandør-societetet 581

Register over afgørelser m.v. fra advokatmyndighederne 582

Stikordsregister 585

Forord

Retshjælpforsikringen har siden 1970 været en fast bestanddel af danske privatpersoners forsikring, idet den er knyttet til alle private indboforsikringer og kaskoforsikringer for bygninger, motorkøretøjer og lystfartøjer. Skønt der antages at eksistere mere end 5 millioner retshjælpforsikringer i Danmark, lever denne forsikring en næsten ubemærket tilværelse i forhold til forsikringstagerne, som ikke har nær samme bevidsthed om retshjælpsdækningen som om dækningen for tyveri, brand, vandskade, kasko-skade på bil m.v. De fleste bliver først opmærksomme på retshjælpforsikringen, når deres advokat i forbindelse med en retstvist bringer spørgsmålet herom på bane. For advokaterne er retshjælpforsikringen derimod en del af advokatgerningens hverdag. De fleste advokater vil fra tid til anden repræsentere klienter, som er omfattet af en retshjælpforsikring, og for advokater, der i det væsentlige har ikke-erhvervsmæssige klienter, vil ansøgning om retshjælpsdækning være en helt sædvanlig del af sagens behandling. Årligt anmelder landets advokater mere end 10.000 tvister til retshjælpforsikringen.

For forsikringsbranchen har retshjælpforsikringen en tilsvarende betydning. Det anslås, at de samlede udbetalinger til retshjælpsdækning i 1993 udgjorde over 81 mill. kr. Denne udgift må formodes at stige, efter at dækningsmaksimum ved ændringen af forsikringsbetingelserne medio 1993 steg fra 30.000 kr. til 75.000 kr.

Retshjælpforsikringen adskiller sig på flere punkter fra de fleste andre forsikringstyper: Retshjælpforsikringen kan ikke tegnes særskilt, men knytter sig altid som et accessorium til en anden forsikring (hovedpolice). Betingelserne er ens for alle selskaber. "Skaden" fremstår ikke som en fysisk skade, men som de sagsomkostninger, sikrede har haft i forbindelse med en retstvist. Afgørelsen af, om tvisten er dækningsberettiget, og sagsbehandlingen i øvrigt forudsætter indsigt i retslivets forhold og ofte tillige egentlig juridisk sagkundskab. Korrespondance, udbetalinger m.v. foregår

altid til sikrede advokat, og selskabet har i disse sager som regel ingen kontakt til sikrede selv. Endelig er det bemærkelsesværdigt, at advokaten i medfør af forsikringsbetingelserne har et direkte krav mod selskabet.

Undertiden opstår der uenighed om retshjælpsforsikringen mellem på den ene side selskabet og på den anden side sikrede/dennes advokat, navnlig vedrørende spørgsmålet, om en bestemt udgift eller tvisten som helhed er omfattet af retshjælpsdækningen. Sådant uenighed afgøres kun sjældent ved retssag. Langt de fleste tvister om retshjælpsdækningen indbringes for Ankenævnet for Forsikring, som gennem årene har afsagt et meget stort antal kendelser vedrørende retshjælpsforsikring. Da retspraksis som nævnt er ganske sparsom, er det naturligt, at fortolkningen af retshjælpsbetingelserne i det væsentlige hviler på ankenævnspødsis.

Det store antal sager, der hvert år forelægges Ankenævnet for Forsikring vedrørende retshjælpsforsikring, viser, at denne forsikring giver anledning til mange tvivlsspødsmaal, eksempelvis vedrørende forståelsen og rækkevidden af undtagelserne for tvister i forbindelse med erhvervsudøvelse og for omkostninger, der ikke er afholdt med rimelig grund, forståelsen af begrebet "tvist", samspillet mellem fri proces og retshjælpsforsikring, advokatens mulighed for at rette sakærkrav mod henholdsvis klient og forsikringsselskab, retsvirkningen af manglende forhåndsgodkendelse af visse processkridt, etc.

Det er målet med denne bog at afhjælpe megen af den tvivl, der kan opstå om retshjælpsforsikringen, og forhåbentlig kan retshjælpsforsikringens praktikere - det vil først og fremmest sige advokater og sagsbehandlere i forsikringsselskaber - finde svar på de fleste spørgsmål i de følgende kapitler. Som ovenfor nævnt er den væsentligste kilde til forståelse af retshjælpsforsikringen kendelser afsagt af Ankenævnet for Forsikring, og bogen bygger derfor i vid udstrækning på ankenævnskendelser. Mit mangeårige virke i ankenævnet gør det naturligt at øse af denne kilde, men fortolkningen af ankenævnets praksis er selvsagt alene udtryk for min egen opfattelse.

Ankenævnskendelser er ikke let tilgængelige for de fleste praktikere, hvilket denne bog søger at råde bod på. Mere end 900 kendelser gengives i bogen i referatform og med angivelse af eventuel offentliggørelse. Det er mit håb, at den righoldige omtale af ankenævnspødsis - der har sat sit præg

på bogens omfang - vil øge bogens værdi som opslagsværk i konkrete tilfælde, hvor advokater eller sagsbehandlere søger fortilfælde. Kendelserne er omtalt de steder i teksten, hvor de har relevans, og en enkelt kendelse, der vedrører flere spørgsmål, kan derfor være omtalt i forskellige sammenhænge. Ankenævnskendelserne suppleres naturligvis af den sparsomme domspraksis, der findes. Endvidere er et antal afgørelser fra advokatmyndighederne og responsa afsagt af Assurandør-Societetet af interesse for retshjælpsområdet medtaget. Der er kun undtagelsesvis medtaget praksis fra tiden efter august 1994.

For at gøre bogen praktisk anvendelig som håndbog og lette opslag efter bestemte emner er de enkelte kapitler inddelt i et antal afsnit og underafsnit, hvilket skulle tilgodese muligheden for smidig krydshenvisning. Underafsnittene er, henset til deres mangfoldighed, langt fra alle forsynet med overskrifter, hvilket ville have tyngt teksten unødigt. Disse afsnit er dog i den detaljerede indholdsfortegnelse side 7 forsynet med stikord, således at læseren forhåbentlig lettere og hurtigere kan få overblik over bogens indhold, når bestemte emner søges.

Det er mit håb, at bogens omfangsrige stikordsregister sammen med den detaljerede indholdsfortegnelse gør bogen nyttig som håndbog for praktikere, der søger svar på bestemte spørgsmål. Det er desuden intentionen med bogen at give en samlet fremstilling af retshjælpsforsikringen. Bogen fremstår som en kommentar til de forsikringsbetingelser, der trådte i kraft pr. 1. juni 1993, og de enkelte kapitler er emneinddelt således, at de i det væsentlige følger betingelsernes systematik, idet det dog i enkelte tilfælde har været mest hensigtsmæssigt at samle spørgsmål vedrørende flere bestemmelser med indbyrdes lighedspunkter i samme kapitel.

Opmærksomheden henledes på listen over anvendte forkortelser side 567. Som bilag er medtaget 1993-betingelserne, Assurandør-Societetets cirkulæreskrivelse af 15. april 1993 til landets advokater vedrørende de nye forsikringsbetingelser, societetetets kommentarer til betingelserne og liste over ændringerne, uddrag af retsplejelovens bestemmelser om fri proces, bekendtgørelsen om fri proces samt vedtægterne for Ankenævnet for Forsikring.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en særlig tak til kontorchef H.J. Knudtson, Baltica Forsikring, og kontorchef Stig Andersen, Anke-

Retshjælpforsikringen

nævnet for Forsikring. H.J. Knudtzons viden om retshjælpforsikring er legendarisk i forsikringsbranchen, og han har med stor velvilje og hjælp-somhed øst ud af denne viden. Med min gode kollega gennem mange år Stig Andersen har jeg haft talrige gode og frugtbare diskussioner om retshjælpforsikring, såvel gennem årene som i forbindelse med udarbejdelsen af denne bog.

Gentofte, i oktober 1994

Michael S. Wiisbye

1993-betingelserne for retshjælpforsikring

Forsikringens formål er at dække udgifter til sagsomkostninger ved private retstvister, der kan indbringes for domstole eller voldgiftsretter, og som ikke har forbindelse med sikredes erhvervsudøvelse, se § 2 og § 3. Forsikringen dækker ikke udgifter til almindelig advokatrådgivning eller klagenævnbehandlinger, hvor der ikke er sket henvisning fra en domstol. Anmodning om retshjælp skal indgives gennem en advokat, der har påtaget sig sagen.

Advokaten skal indgive anmeldelse til selskabet, så snart denne har påtaget sig sagen og inden yderligere skridt foretages, se § 12. Advokaten kan dog straks foretage sådanne skridt, som ikke tåler opsættelse.

De private retshjælpssager, der falder ind under området for retshjælpforsikring, dækkes efter deres art enten på bygningskaskoforsikring (villa- og fritidshusforsikring), motorkøretøjsforsikring med sædvanlig kaskodækning, lystfartøjsforsikring med kaskodækning eller familieforsikring med indbodækning.

Reglerne i §§ 1-13 er fælles for alle retshjælpforsikringer. De særlige undtagelser for retshjælpforsikring i tilknytning til henholdsvis bygningskaskoforsikring (villa- og fritidshusforsikring), motorkøretøjsforsikring med sædvanlig kaskodækning, lystfartøjsforsikring med kaskodækning og familieforsikring med indbodækning fremgår af § 14 i vilkårene for den enkelte forsikring.

§ 1. Hvem er dækket (sikret) af retshjælpforsikringen?

Dækket er de samme personer, der er omfattet af hovedpolicen (se denne).

§ 2. Hvilke tvister er dækket af retshjælpforsikringen?

1. Forsikringen dækker tvister, som er opstået i privatlivet, og som efter deres art vil kunne behandles af en